

A HISZEKEGY MAGYARÁZATA I. RÉSZ: A teremtő Atya

Teremtés vagy véletlen evolucionizmus?

Gondviselés vagy végzet?

Ráhagyatkozás vagy félelem?

Írta: Az Úr 2012. évében Farkas László atya (a dőlt betűvel jelzett részek kivételével, melyek szemelvények és idézetek a jelölt forrásokból)

Korunk nagy tétje: ráhagyatkozás vagy félelem

A mai kor fiataljának alapvető életérzése a félelem, szorongás. Melyek lehetnek azok az összetevők, amik ehhez hozzájárulnak? A félelem melegágya mindenekelőtt a tiszta hit hiánya. A félelem melegágyában pedig a démonok szívesen lapulnak, akik felfokozzák az egyébként is drámai jelenségek súlyát: globális felmelegedés ijesztő hatásai, természeti katasztrófák elszaporodása, közelgő világvégi rémképek és bejósolások sokasága, fenyegető atomkatasztrófa, gazdasági összeomlás, bűncselekmények, terror eluralkodása, közelgő világháború rémképe, okkult erők elszaporodása. Ez utóbbi a vallás és a hit beteges eltorzulása. A szellemtörténet igazolja, hogy a mágia mindig olyan történelmi korszakokban tarolt, amikor egy civilizáció a pusztulásához közeledett, s vallási-erkölcsi-kulturális hanyatlást, primitivitást jelez. Tehát nem a vallás egy őseredeti formájáról van szó, hanem egy vallási dekadenciáról. Az evolucionizmus elméletei is hozzájárulhattak a jelenleg uralkodó létértelmezéshez, amikor Darwin élővilágra vonatkozó szelekciós elméletét világnézetté formálták. Ez utóbbi elmélet szerint azok a fajok élnek túl a környezeti változásokat, melyek természetes kiválasztódás alapján erősebbnek, életképesebbnek mutatkoznak. Az evolucionizmus szerint az evolúciót nem a gondviselés irányítja, hanem a kegyetlen szelekció törvénye. Ugyanakkor a mai biológia igazolja, hogy még egy büntől megsebzett világnak sem az erősebb elve a döntő mozgatórugója. Csermely Péter egy gyümölcslegyekkel végzett kísérletre hivatkozva bizonyítja, hogy adott esetben egy populáció túlélését egyedül a gyengéknek vagy mutánsoknak a jelenléte biztosíthatja.

A mai ember sokszor a szelekciós „törvények” alapján rendezi be életét, de ez alapján nemhogy a jövőjét nem biztosítja, hanem az egész emberi nem jövőjét veszélyezteti. Már kis korunktól arra rendezkedünk be, hogy okosabbnak, erősebbnek, szebbnek kell lennünk másoknál. Ma már nem a termékenység, hanem a termelékenység a cél. Mivel a magzat, vagy a legyengült öregember nem termel, nem jár közvetlen haszonnal, ezért abortusszal vagy eutanáziával próbálják kiiktatni, megölni. A gyermeket olykor már nem „nemzik”, hanem „csinálják”. Lombikban „csinálják” doktor bácsik, s az életrevalóság alapján ők döntenek el, hogy melyiket tartják meg, s melyiket ölik meg, esetleg fagyasztják le egy génbankban. Az ember „teremtőt” játszik. Teremt magának egy olyan világot, melyben a fő rendező elv az „én kényelmem”, melyben a beteg, öreg, gyenge, fogyatékos csak teher. Közben belülről szorong, s beazonosíthatatlan félelmek kerítik hatalmába. Ami érthető is, mert egy olyan világ, ahol nem lehetek gyenge, számomra sem jelent hosszútávon otthont. Ahol mindig bizonyítani kell ahhoz, hogy értékeljenek, az egy szeretet nélküli világ. Ahol nincs egy Teremtő, gondviselő Atya, ott kétségbeesetten nekem kell teremteni egy világot, melyben védett lehetek a veszélyektől. Jól tudjuk, ez illúzió, s túl nagy terhet ró az emberre. Ahol kiszolgáltatottja vagyok a szabad verseny vagy a társadalmi szelekció kegyetlen törvényének, ott minden áron meg kell kísérelnem kezembe venni a folyamatok irányítását. Minél jobban kézbe próbálok venni, annál reménytelenebbnek érzem, ha tehetetlenségre vagy kiskorúságra ítélt a társadalom. Ma a fiatalok sokszor 25-30 éves korukig nem keresőképesek. Legtöbbször álmodni sem mernek már arról, amit esetleg még a szüleik megengedhettek maguknak, hogy pl. saját házat építhetnek majd családjuknak. Mi lehet ebben a helyzetben a kiút? Megfogni Isten kezét és ráhagyatkozni vezetésére! Természetesen továbbra is megtenni, ami rajtunk múlik, de a többit rábízni Istenre. A Gondviselésbe vetett hit gyengülése bújik meg minden félelem gyökerében. Aki hiszi, hogy életét végeredményben nem a szelekció vak és kegyetlen törvénye irányítja, hanem mindezeket felülmúlva és felülírva, sőt felhasználva saját terveihez, a szerető, MINDENHATÓ, GONDVISELŐ ATYAISTEN, annak nem kell többé félelemben élnie, nem kell szakadatlanul teljesítenie, mert képes ünnepelni, hogy szemlélje Isten műveit életében. Az tudja, hogy a nehézségek és veszélyek nem azért érkeznek az életünkbe, hogy összeroppantsanak bennünket, hanem hogy a gyümölcslegyekhez hasonlóan fájdalmasan előhívjanak belőlünk olyan képességeket, melyek növekedésünkhöz elengedhetetlenek, mint pl. az együtt érző könyörületesség. Erről beszél Böjte Csaba testvér is 2012. októberi levelében (lásd a mellékletben).

A Hiszekegy magyarázatának aktualitása

2012 októberétől 2013 novemberéig tart a Hit Éve. Szentatyánk azt kérte, hogy ebben az évben olvassuk újra a Katolikus Egyház Katekizmusát, amely kiadásának 20. évfordulóját ünnepli, s legyünk azon, hogy az 50 évvel ezelőtt megnyitott II. Vatikáni Zsinat tanításai is egyre inkább átmenjenek a gyakorlatba. Ebben az évben ezért a régi katekizmusok mintájára, kérdés-felelet formában tárjuk elő a Hitvallás néhány tételének értelmét. A rövidebb ún. Apostoli Hitvallás a római egyház keresztségi hitvallása volt (kelt. 125-135 között), a hosszabb Nicea-Konstantinápolyi Hitvallás 381-ben született. A Credo felépítése szentháromságos, 3 fő részből áll: Hiszek az Atyaistenben, Hiszek Jézus Krisztusban, Hiszek a Szentlélekben. Ezen túl 12 cikkelyre tagolható, hogy az apostolok számának megfelelően az apostoli hit egészét jelezzék. A Szentlélekről szóló részben van szó a

szentháromságos közösségről vagyis az Egyházzól. Jelen dolgozatunkban a Hiszekegy első fő részét fogjuk a teljesség igénye nélkül magyarázni:

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtményében.

„Hiszek...”

Hit nélkül élni lehetetlen. Szerencsére több az elméleti materialista, mint a gyakorlati. A következetesen végigvitt gyakorlati ateizmus ugyanis tényleg öngyilkosságba torkollhat. Az emberiség egy ki nem mondott, meg nem fogalmazódott hitre építi hétköznapi életét, már amikor reggel felkel az ágyából, ti., hogy „van értelme felkelni a mai napon.” Hiszi, hogy ma is felkel a nap, mint tegnap, hogy van értelme szeretni, hogy lesz valami értelme annak, hogy bemenjen az iskolába, különben be se menne stb. Sartre, gyakorlati ateista filozófusként egy tudatos öngyilkossággal fejezte be életét, „becsületes” módon levonva filozófiájának logikus végkövetkeztetését: ti., ha nincs minket szerető, személyes Isten, akkor nincs értelmes célja az életünknek, nincs értelme szeretni. Az egy Isten azonban mindenható és Atya is egyszerre, erősebb még a mindent értelmetlenné tenni akaró halálnál is.

A Mindenható – Ha mindenható, akkor miért nem akadályozza meg a rosszat?

A Hitvallásban Istent Mindenhatónak mondjuk. Isten Mindenható, de nem az általunk elképzelt értelemben. Van ugyanis néhány olyan dolog, amit Isten nem képes megtenni, te viszont képes vagy. Pl. nem képes gyűlölni, amit alkotott (Vö. Bölcs 11,24¹), nem képes gonoszságra. Mindenhatósága abban mutatkozik, hogy bármit képes megtenni, amit akar. Isten azonban soha nem tesz olyat, ami a természetével (ti. hogy Ő maga a Szeretet) ellenkezik. Ezért a világban lévő rossznak nem lehet Ő a forrása: *„A halált nem Isten alkotta, ő nem leli örömet az élők pusztulásában. Hisz mindent azért teremtett, hogy legyen, és a világon minden teremtmény az életet szolgálja. Nincs bennük pusztító méreg, és a földön nem az alvilág uralkodik. Az igazság ugyanis halhatatlan. Isten halhatatlanságra teremtette az embert, a saját örökkévalóságának képmásává tette. A sátán irigysége révén azonban a világba jött a halál, és akik vele tartanak, azok megtapasztalják.”* (Bölcs 1,13-14) Mivel a világban lévő szenvedésnek közvetlenül vagy közvetve a Sátán, s az ember bűne az oka, mely az egész kozmosz rendjét felborította (pl. az állatok, olykor az emberek is ezután gyilkolják egymást, természeti katasztrófák jelennek meg stb.), ezért csak egyféleképpen lehetne kiiktatni a rossz forrását a világból, ha kiiktatnánk magukat a rossz embereket is. Akkor nem tudom, hogy mi magunk is életben maradnánk-e? Mi, akik olykor magunk is a rossz továbbadóiá válunk. Isten részéről tehát nem gyengeség, hogy nem irtja ki mindjárt a rosszat. Most még az irgalom és a kegyelem idejét éljük, hogy egészen megtisztuljunk a rossztól Jézus vérében, de aztán eljön ítélni élőket és holtakat, s örökre elkülöníti az ártókat, s a Sátánt „kénköves, tüzes tóba vetik” (Jel 20, 10. 15.; 21,8). *„Ez a mindenhatóság egyetemes, mert mindenre kiterjed, mindent kormányoz és mindenre képes, amit csak akar, ugyanakkor szeretettel teljes, mert Isten a mi Atyánk. Végül titokzatos, mert néha úgy tűnik, Isten távol van, és képtelen a rosszat megakadályozni. Isten ereje »a gyengeségben válik tökéletessé.«* (2Kor 12,9) Az Atyaisten »hatalmas erejének cselekedetét« (Ef 1,19) legititokzatosabb módon Fiának önként vállalt megaláztatásában és föltámadásában nyilatkoztatta ki, melyek által legyőzte a rosszat.” (Vö. KEK 268 és 272)

„De miért nem teremtett Isten olyan tökéletes világot, amelyből ki lenne zárva a rossz? A maga végtelen hatalmában Isten mindig tudna valami jobbat teremteni; mégis a maga végtelen bölcsességében és jóságában Isten szabad elhatározásával olyan világot akart teremteni, mely »úton van« végső tökéletessége felé. Ez a folyamat Isten tervében magában foglalja egyes létezők megjelenésével együtt mások eltűnését, a tökéletesebbekkel együtt a kevésbé tökéletes dolgokat, a természet építésével együtt a rombolásokat is. Így a fizikai jóval együtt létezik a fizikai rossz is, mindaddig, amíg a teremtés el nem éri tökéletességét.” (KEK 310)

„Az angyaloknak és az embereknek mint értelmes és szabad teremtményeknek végső céljuk felé szabad választással és szeretettel kell haladniuk. Ezért le is térhetnek az útról. Ténylegesen vétkeztek is. Így lépett be a világba az erkölcsi rossz, mely összehasonlíthatatlanul súlyosabb, mint a fizikai rossz. Isten semmiképpen – sem közvetlenül, sem közvetve – nem oka az erkölcsi rossznak. Mégis megengedi, mert tiszteli teremtményeinek szabadságát, és titokzatos módon jót tud kihozni belőle: »A mindenható Isten, (...) mivel Ő a legfőbb jó, semmiképpen sem adna teret műveiben a rossznak, ha nem volna annyira mindenható és jó, hogy még a rosszból is jót tud kihozni.«” (KEK 311)

„Így idővel fölfedezhető, hogy Isten a maga mindenható gondviselésével még a teremtményei által okozott erkölcsi rossz következményeiből is tud valami jót kihozni. József mondja a testvéreinek: »Nem ti hoztatok engem ide, hanem Isten; (...) ti rosszat forraltatok ellenem, de Isten jóra fordította (...), hogy sok népet életben tartson.« (Ter

¹ „szeretsz mindent, ami van, semmit sem utálsz abból, amit alkottál. Mert ha gyűlöltél volna bármit is, meg sem teremtetted, s meg sem alkottad volna. Hogy is maradhatna meg bármi, ha te nem akarnád, és hogyan állhatna fenn, amit nem hívtál létre? Kímélsz mindent, mivel a tiéd, Uram, s az élőben leled örömedet!”

45,8; 50,20) A legnagyobb erkölcsi rosszból, ami egyáltalán elkövethető volt, Isten Fiának minden ember bűne által történt elvetéséből és megöléséből Isten kegyelmének túlradása által a legnagyobb jót hozta létre: Krisztus megdicsőülését és a mi megváltásunkat. Természetesen ezáltal a rossz nem válik jóvá.” (KEK 312)

„»Az istenszeretőknek minden a javukra válik.« (Róm 8,28) A szentek ezt újra meg újra tanúsítják: Morus Szent Tamás is kevéssel mártírhálála előtt így vigasztalta leányát: »Semmi sem történhet, amit Isten nem akar. Amit pedig Ő akar, bármilyen rossznak tűnjék is, valójában a legnagyobb jó számunkra.«” (KEK 313)

„Szilárdan hisszük, hogy Isten a világ és a történelem Ura. Gondviselésének útjai azonban számunkra gyakran ismeretlenek. Csak a végén, amikor véget ér töredékes megismerésünk és »színről színre« fogjuk látni Istent (1Kor 13,12), akkor fogjuk tökéletesen és egészen megismerni az utakat, melyeken Isten – még a rossz és a bűn tragédiáin keresztül is – elvezeti teremtését annak a végső szombatnak a nyugalmába, amelyért az eget és a földet teremtette.” (KEK 314)

„Az isteni gondviselés a teremtmények cselekvése által is működik. Megadja az embereknek, hogy szabadon működjenek együtt az Ő tervével.” (KEK 323)

„Az Atyaistennek, aki végtelen Szeretet, a tulajdonsága az, hogy mindenható, tehát teremtő. Teremtésének ősz oka nem a mindenhatósága, hanem atyasága, vagyis önzetlen szeretete. A teremtés így nem az isteni hatalom kiterjesztése, egyfajta »birodalomfoglalás«, hanem szeretetéből fakadó és mindenhatóságának teljes erőbevetésével készített ajándék.” (Barsi Balázs, Hitünk foglalatja, 22.)

„Azzal, hogy megkapva Tőle a hit kegyelmét elfogadtam mindenhatónak, vagyis a semmiből a mindenséget teremtő szeretetnek”, Rá bízhatom magam a biológiai halál pillanatában is. „Mindaz, aki nem feltételezi Istenről, hogy erősebb a halálnál, a nem-létnél, az valójában a halált isteníti. Ezért van megengedve az abortusz, ezért lesz szabad az eutanázia. És ha egyszer az élet két végén már a halál az úr, akkor rejtetten az élet egész folyamán ő uralkodik. Ezért lesz egészen elfogadott az öngyilkosság gyakorlata is. De milyen gyalázatos istenség a halál. Csak rombolni és pusztítani tud – vigasztalása a megsemmisülés. Azért hódol ma mégis sok-sok ember a halál istene előtt, mert nem ismeri Isten hatalmát, aki képes a nem-létezésből előhívni a létezőket.” (Barsi Balázs, Hitünk foglalatja, 23.)

„A világ teremtésének kezdetén nem a véletlen vagy a kényszer áll, nem egy démon vagy vak energia, hanem maga az Isten, és a teremtéssel szembeni jó szándéka. Az »véletlen szerető« Isten nem egy rémületes istenség, és minden keserűség eredete, mint ahogy néhány keleti vallás hirdeti. A világ és az ember abszurd módon nem a semmiből jött, és nem a semmibe távozik, nem káosz, hanem kozmosz.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 72.)

„A New Age szerint az univerzum egy energia óceán, mely nem más, mint egy hatalmas egység vagy kapcsolathálózat. Nincs különbség a világ és Isten között, a világ maga az istenség, senki sem teremtette, örök, és önellátó... Az Isten és a világ, a test és a lélek, a ratio és az érzélem, az ég és a föld egy hatalmas energiavibrációban léteznek.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 71.)

A Teremtő – A bibliai teremtetéstörténet nem csak egy mítosz a többi közül?

Nagyon súlyos csúsztatás, amikor a Szentírás teremtés-elbeszéléseit az ókori eredetmítoszokkal egy lapon említik pl. a középiskolás irodalomkönyvek, ugyanis a Biblia nem tesz mást, mint demitizál, vagyis megfosztja isteni mitikus jelentőségétől a teremtményeket, ugyanakkor megjelöli azoknak igazi méltóságát. A mítoszokban folyton keletkező istenekről van szó, és folyton keletkező, meghaló és újjászülető istenekről van szó egy véget nem érő ciklikus világfolyamatban, ahol az őskáoszból vagy istenek nászából, esetleg elhaló istenek testéből keletkeztetik a világot. A Szentírás pedig semmiből való teremtről beszél. A mítoszokat politeizmus, a Bibliát az egyetlen Isten imádása jellemzi. A mítoszok időszemlélete ciklikus, a Szentírásé lineáris, vagyis az emberi történelem nem egy értelmetlen körforgás, amely a fejlődés után mindig ugyanarra a nullpontra hullik vissza, hanem célja és értelme: hogy Isten, a mi Atyánk, Krisztusban összefoglaljon mindent, ami a mennyben és a földön van. A mítoszok istenei közönségesek, immanensek és nevetségesen ember formájúak, szeszélyesek, sértődősek, olykor kegyetlenek vagy paráznak. A Szentírásban önmagát kinyilatkoztató, élő Isten fenséges, transzcendens (világ feletti), szent, irgalmas, hűséges. A mítoszok isteneiben nem lehet bízni, a mítoszok embere (és ez sok mai pogány vallásra is igaz) vallásosságának célja nem az istenekkel való személyes kapcsolat, mint a kereszténységben, hanem kijátszani az istenek szeszélyét. Ezekben a vallásokban az uralkodó alapérzés a félelem és nem a bizalom, illetve ráhagyatkozás. A vallás célja nem az Istennek való alávetettség, hanem az istenek befolyásolása különböző kultuszokkal. Pl. ha el akarták kerülni a terméketlenség csapását, vagy azt, hogy a Napisten kiszáritsa a vetéseiket, akkor eljátszották azt, amit mitikus elképzeléseik szerint az istenek tettek a történelem előtti ősidőkben, és ezzel akarták bebiztosítani az ő jóindulatukat és áldásukat. Szélsőséges esetekben előfordult, hogy pl. kultikus prostitúcióval játszották le az istenek nászát.

A szentírási teremtés kinyilatkoztatásban a korabeli legmodernebb „tudományos” ismeret alapján a szent szerző a Babiloni (Ptolemaioszi) világképet használja fel a tévedhetetlen üzenet átadására. Eszerint a szép kék egünk egy szilárd boltozat, melyet az Isten kifeszített, hogy szétválassza a vizeket, melyek a boltozat alatt és a boltozat felett vannak. Nyilván ez egy természettudományos tévedés, hisz az égbolt nem szilárd, de Isten, mint mondtam, nem is kíván természettudományos igazságokat közölni velünk a Biblián keresztül, sőt nagyon sokat árthat a kereszténységnek, aki a Szentírásból akar ilyen ismereteket vagy egyéb titkos tudást kiolvasni. Ugyanakkor (talán) nem mondhatta volna el zseniálisabban a mítoszok világképétől megnyomorított korabeli keleti embernek (aki félt attól, hogy egyszer az istenek megsértődnek, s akkor a boltozat alatti és boltozat feletti vizek összecsapnak, s elpusztul az élet az egész Földön), hogy nincsenek istenek, akiknek kiszolgáltatót játékszerei vagyunk. Hogy egyetlen Isten van, Aki Mindenható Atyánk, s aki szilárdan tartja az eget, s megőrzi az életnek a feltételeit a Földön, s nem engedi összecsapni a vizeket felettünk. Semmi nem történhet az Ő ellenőrzése nélkül. Gyönyörűen fejezi ki, hogy a létnek atyai jellege van. A mítoszok embere istenítette a Napot és az égiteket is. A Szent Szerzőn keresztül a Szentlélek fenséges egyszerűséggel mondja el, hogy Isten megteremtette a nagyobbik világítót

(Nap) és a kisebbik világítót (Hold) és a csillagokat, s az égboltra helyezte (vö. Ter 1,16). Ezek tehát nem istenek, hanem teremtmények, melyeknek pályáját Isten, az egyetlen Úr szabja meg. Szinte megmosolyogatóan kedves a leírás, ahogy ezeket a sokszor rettegett, megszemélyesített, istenített erőket az Úr, mint egy-egy karácsonyfaégit felakasztgatja az égboltra. Aki ezek után felrója, hogy a Biblia nevetséges, mert a természettudomány már régen tudja, hogy a nevezett kisebbik világító, vagyis a Hold nem is világít, csak a Nap fényét tükrözi vissza, az úgy gondolom, saját magát jellemzi, vagy pedig ellenséges szándékú, s nem ért semmit az Isten stílusából, alázatából. Isten elviseli a kifejezőmód gyengeségét, sőt ez által még kiválóbban fejezi ki nagyságát.

A mai ember életérzése is egyre inkább a félelem, aminek többek között, de mégis talán a legfőbb oka, hogy vallásossága visszasüllyedt a tisztult vallást, a kereszténységet megelőző pogány primitív formákba. A New Age vallásossága igazából panteista (ami annyit jelent, hogy minden isten, vagyis a bolygóknak és különösképpen az emberi tudatnak isteni jelentőséget tulajdonít). Ez a vallás valójában hétköznapi szorongássá válik, mert az ember ahelyett, hogy elfogadná teremtményi korlátait, és hinne abban, hogy nem kell mindenhatóvá válnia, szabad kicsinek lennie, mert van egy mindenható Atyja (aki szereti őt), ő maga próbál meg különböző meditatív és egyéb technikákkal mindenhatóvá válni, saját korlátait meghaladni. „Miben hisz, aki nem hisz?” a címe Carlo Maria Martini bíboros és Umberto Eco egyik polemizáló könyvének. Nagyon fejjén találja a szöveget ez az elnevezés, ugyanis nem létezik olyan ember, aki nem hinne valamiben, csak nem mindegy, hogy valamiben vagy valakiben hiszel. Egy nálad alacsonyabb rendű valóságra pl. az anyagra visszavezetni önmagad elég primitív hitnek minősül, de még a filozófia mérlegén is könnyűnek találtatik, mint világmagyarázó elmélet. Ez az emberi logikának és észszerűségnek is ellent mond, mivel a kevesebből nem lesz több, a semmiből nem lesz valami, és az értelmetlen anyag nem magyarázza meg az értelmes embert. Aki azt állítja, hogy mindent megmagyaráz egy kezdeti ősanyag, és nincs az embernek teremtője, az tulajdonképpen egy vallást űz, bármennyire tudományosnak is próbálja feltüntetni vélekedését, ő is hisz valamiben, tulajdonképpen a véletlenben hisz. Ez a felfogás szintén fokozza a posztmodern ember hétköznapi szorongását, megbetegíti a testet és a lelket, mert eszerint egy arctalan, vak véletlen, a sors vagy a végzet áll létünk mögött, és az életünk ugyanúgy a bizonytalan, értelmetlen semmibe hanyatlik.

„A mai Isten nélküli kultúra még mindig élvez valamit abból, amit a kereszténység hozott Nyugatnak, hogy nem fél a démonoktól. Ha kialudna Krisztusnak ez a megváltó fénye, a tudomány és a technika ellenére belesüllyedne a világ a terrorba és a kétségbeesésbe. Épp elég jele van annak, hogy visszatérnek az okkult erők, és egy szekularizált világban terjednek a sátánkultuszok.” (vö. Toscanai Püspöki Konferencia levele az okkultizmusról)

„Ahol létezés van, ott szeretetnek is lennie kell, és minden, ami létezik, örökre szeretve lesz. Ebben a fényben a teljes teremtés a Szentháromság ölébe burkolódik, mint gyermek az anyja ölébe; ez a bizonyosság kell, hogy felszítsa a hívő szívében azt az élő Isten szeretetének hűsége iránti határtalan bizalmat, mely megmenti őt a földet elborító rosszal szemben a reménytelenség minden félelmétől és szörnyű kísértéseitől. »Ha sötét völgyben járok is, nem félek a bajtól, hisz' Te velem vagy.« (Zsolt 23,4)» (Bruno Forte)

A Teremtő - Mi végre az egész? Van-e célja a világnak?

Nem vagyunk a vak véletlen játékszerei, Isten akart minket, s elég hatalmas, hogy megoltalmazza az élet feltételeit a Földön, s ne legyünk kiszolgáltatva a félelemnek: „»Legyen szilárd boltozat...« (Ter 1,6) – olvassuk a Szentírás első lapjain. Ez a védőburok (ózonréteg) ha nem szűrné ki a kozmikus sugárzás nagy részét – lehetetlenné válna a Földön minden élet. 24 óra alatt 10 millió meteorit bomba érkezik el ehhez a boltozathoz kb. óránként 15000 km-es sebességgel. Beérkezve a boltozat alá lefékeződnek, és elégnék. Őszi csillaghulláskor mindig meghatódva gondolkodok erre a védő, óvó mennyboltozatra, amely poétikussá teszi az estét, széppé és meghatóvá – veszélytelenné.” (Gyököcssy Endre, Az Őstörténet, 19.)

A létnek atyai jellege van. Nincs kiszolgáltatva istenek szeszélyének. Isten oltalmazóan védi az élet feltételeit, rügyfakadását. Parancsol a természeti erőknek, a napnak, holdnak és csillagoknak, a felső és alsó vizeknek, csak szólt és létrejött a szilárd boltozat (vö. Zsolt 33,9). Isten az egész univerzumot, a növény- és állatvilágot az emberért, szeretetből teremtette. „Isten szeretetének ez az elsőpró extázisa nem teszi bezárkózottá végtelen tökéletességébe, hanem odafordítja teremtményéhez, az emberhez.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 66.):

„Tudod hogy érted történnék mindennek - mit búsulsz?

A csillagok örök forgása néked forog

és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog

a te bűnös lelkedért.” (Babits Mihály: Zsoltár férfihangra)

Az embert magát sem elszigetelt egyedként akarja az Isten, hanem egy szeretetközösségnek, Krisztus misztikus testének (az Egyháznak) tagjaként (Vö. 1Kor 12,27). A teremtés omega pontja maga Krisztus, hogy „benne foglaljon össze mindent, ami a mennyben és a földön van” (Ef 1,10), „mert benne teremtett minden és benne áll fenn minden.” (Vö. Kol 1,16-17) Végső soron Őerte teremtett minden, s Őbenne válhatunk új teremtéssé, az Egyház közvetítésével.

A Teremtő – Miért nem teremtett az Isten kész világot?

„A teremtés után Isten nem hagyja magára a teremtést (mint Az ember tragédiájában: „A gép forog, az alkotó pihen.”) Nem csak létet és létezést ad neki, hanem minden pillanatban megőrzi a létben, megadja neki a működés lehetőségét, és elvezeti a céljához.” (KEK 301) „A teremtésnek megvan a maga jósága és tökéletessége, azonban nem egészen készen került ki a Teremtő kezéből. Úgy lett teremtve, hogy még »úton van« (in statu viae) az elérendő végső teljesség felé, amit Isten gondolt el róla. Azokat a rendelkezéseket, amelyekkel Isten a teremtését a tökéletességre vezeti, nevezzük isteni gondviselésnek.” (KEK 302) Ahhoz hasonlítható ez, ahogyan egy magzat a maga nemében tökéletes, mégis Isten teremtő együttműködése és gondviselése révén fejlődik. Vagy ahogyan Teilhard de Chardin mondja: az evolúció nem magyarázza meg azokat a minőségi ugrásokat, melyek a fejlődő világegyetemben bekövetkeztek. Pl. hogyan lett a semmiből valami, a szervetlenből szerves, az élettelenből élő, a tudattalanból tudatos. Ezeket a minőségi ugrásokat és a fejlődésnek (evolúciónak) a törvényeit Isten, teremtő erejével és gondviselésével irányítja a céljukhoz. Jelenleg az idők teljességében élünk Krisztus eljövetele óta (vö. Mk 1,15), és ez a döntő világkorszak, mert azzal, hogy megjelent a tudatos ember, és megépítette atombombáit, még pokollá tudjuk tenni egymás életét. A világ csak akkor készül el, amikor a tudatos emberekből krisztusi emberek formálódnak a Szentlélek erejével, most ennek az idejét éljük. Ez lesz az evolúció csúcsa és végső állomása. „Isten szuverén Ura a maga tervének, megvalósításához mégis igénybe veszi a teremtmények együttműködését is. Ez nem a gyöngesség, hanem Isten nagyságának és jóságának jele. Isten ugyanis teremtményeinek nemcsak létet ad, hanem a méltóságot is adja, hogy önállóan cselekedjenek, egymás okai és princípiumai legyenek, és így együttműködjenek terve megvalósításában.” (KEK 306)

„Az embereknek Isten még arra is hatalmat adott, hogy szabadon vegyenek részt gondviselésében, amikor rájuk bízta annak felelősségét, hogy hajtsák uralmuk alá a földet és uralkodjanak rajta. Így Isten lehetővé teszi az embereknek, hogy értelmes, szabad okok legyenek a teremtés művének beteljesítésében, s önmaguk és felebarátaik javára a teremtés harmóniájának tökéletesítésében. Az emberek, akik gyakran nem tudják, hogy munkatársai az isteni akaratnak, az isteni tervnek megfontoltan lehetnek részesei cselekedeteikkel, imáikkal, sőt még szenvedéseikkel is. Így lesznek egészen Isten és az ő országának »munkatársai« (1Kor 3,9).” (KEK 307)

A Teremtő - Az evolúcióról tanultaknak vagy a Bibliának higgyek?

Ami tény, az tény. ☺

Mennyi a tudományos tény és mennyi a „tudományos” hit (vélekedés, oknyomozó találgatás) az evolúciós elméletekből?

a.) A tény:

Az evolúció szó a latin ex (ki) + volvo (forogat, gördít) szavakból tevődik össze, valamiféle kibontakozást jelez. Az evolúcióban vitathatatlan tény, hogy a földtörténeti korokban visszafelé haladva az élőlények maradványainak (fossziliák) egyre primitívebb formáival találkozunk. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy egyfajta fejlődés valószínűsíthető az élővilágban. „Ha a fejlődés léttökéletesedési folyamat, mely célra irányítotttságot sejtet, akkor az evolúció a gondviselés hitével kiválóan összeegyeztethető. Ha az evolúció a teremtmények leszármazásbeli, lényegi összefüggését és egymásra utaltságát emeli ki, akkor ez a Biblia által tanúsított teremtményi szolidaritás és közös sors gondolatától nem idegen.” (Puskás Attila, Teremtéstani Vázlatok, Bp. 2004., 79.) **A teológia és a természettudomány soha nem mondhat ellent egymásnak.** Ellentmondás csak akkor keletkezik, ha pl. a természettudomány átlépi az illetékességének határait és a végső kérdésről kezd nyilatkozni, vagy fordítva. A teológia sem illetékes tudományosan bizonyított tényeket cáfolni. A teológia számára elegendő feladat azt vizsgálni, hogy ha azt feltételezzük, hogy van igazságtartalma a fejlődéseméletnek, akkor ez hogyan viszonyul a teremteshíthez.

b.) A „tudományosnak” nevezett találgatások:

Az evolúciós elméletek (hipotézisek = feltételezések) sokasága sorolható ide, melyeknek egy része összeegyeztethető a teremteshittel, más részük nem. Azok az elméletek nem egyeztetethők össze a teremteshittel, melyek átlélik a tudomány illetékességének határát és végelemzésben vallási kérdésről nyilatkoznak, s végső világmagyarázatot, sőt világnézetet akarnak adni, melyben fölöslegessé válik a Teremtő. Ezeket az elméleteket nevezzük evolucionizmusnak.

„Darwin rendszere Th. H. Huxley (+1895) és E. Haeckel (+1919) interpretációjában monista-materialista és vallásellenes jelleget kapott, és világnézeti evolucionizmussá alakult, mely mai napig erősen hat.” (Puskás 52.) Az evolucionizmus ugyanis mindent megmagyarázó elvvé vált, mely kizárta a Teremtő Istent. Minden „-izmus” igazából egy „vallás”. Leggyakrabban Isten nélküli vallás. Maga Darwin nem a Teremtő közbejötté nélkül képzelte el tudományos találgatását. Követői csináltak ebből „-izmust”. Ő maga így vall: „Csodálatos, hogy a Teremtő minden élet csíráját... csak néhány vagy csak egyetlen formába lehelte beléje, s hogy... ettől az olyannyira egyszerű kezdettől a legszebb és legcsodálatosabb formák egész sora fejlődött ki és fejlődik még ma is.” (Fohászok, vallomások 219.). Ugyanakkor azt is tisztán kell látnunk, hogy, ha mégoly vallásos köntösben is, de isteni tekintélyt próbál adni annak az elméletének, ami korántsem bizonyított tény. S valljuk meg, természettudományosan soha nem is lesz az. Hogy miért? Ennek egészen egyszerű oka van.

Természettudományosan csak az bizonyítható, ami kísérletileg igazolt. A kísérlet lényege pl. az ismételhetőség és a mérhetőség. Azt a pillanatot viszont soha nem lehet modellezni, amikor megjelent az első ember, mert az egy teremtmény pillanat. Ha emberi eszközökkel megismételhető lenne az a pillanat, akkor ma is tudnánk embereket gyártani, létrehozni. Ebben az esetben tényleg felesleges lenne Teremtőről beszélni, hisz' az ember lépne a helyébe.

Istentől vagy a majomtól származunk? Darwinnak vagy a Bibliának van igaza?

Ma sok helyen szinte tudományos tényként tanítják biológia órákon, hogy az ember és a majom közös őstől származik, mely a mókuscickányokhoz hasonlíthatott. Ezzel három probléma van:

1. Ma miért nem alakulnak ki emberek egy megelőző fajból, mondjuk a majomból?
2. Ha ez a „tudományosnak” nevezett okoskodás, tegyük fel, a világ végén igaznak bizonyulna (korábban ugyanis a fent említett okok miatt lehetetlen bizonyítani), akkor is legfeljebb az ember testi valójának kifejlődéséről magyarázna meg valamit, de még akkor sem magyaráztuk meg, hogy mikortól mondjuk azt egy emberhez hasonló majom testére, hogy már emberi lélekkel és személlyel bír.
3. Abból, hogy különféle világkorszakokból maradtak ránk az emberi testhez hasonló csontvázakból maradványok (fossziliák), még **korántsem bizonyítható, hogy ezek között bármiféle ok-okozati láncolat lenne**, mintha az egyik a másikból fejlődött volna ki, annak előformáját adva, s az sem, hogy ezek mind emberi személyek maradványai lennének, illetve, hogy melyek lennének ezek közül egy majomnak, s melyek egy embernek a maradványai. Az ember és a majom közötti döntő különbség ugyanis nem fiziológiai eltérésekben, nem az agytérfogásban vagy a hajlott, illetve felegyenesedett gerincoszlopban keresendő, hanem a személy-lét és az állati lét közötti különbségben. Az absztrakciós képesség, a fogalomalkotó beszéd és a vallás megjelenése már valóban a személy-lét jegye, de az korántsem egyértelműsíthető, hogy pl. a neandervölgyi ősember leletnek nevezett csontváz gazdájától (mely csaknem 100 ezer évvel ezelőtti) származnak azok a barlangrajzok, vagy eszközök, melyek a térségből nagyjából egykorúnak minősíthetők. Már maga a pontos kormeghatározás is lehetetlen. Egyesek szerint 100 ezer, mások szerint 300-400 ezer évvel ezelőtre tehető a neandervölgyiek megjelenése (Magyarországi leletek Tata és Érd környékéről), de ismeretlen okból a neandervölgyiek kihaltak.

Összefoglalva: Számos hiányzó láncszem van ebben az oknyomozó találgatásban. Legjobb esetben is „felettebb bátor” több százezer éves elcsúszással talált csontvázak között ok-okozati összefüggést felállítani, de tudományos ténynek semmiképpen sem mondható. Tudnunk kell, hogy **nem ez az egyetlen magyarázó kísérlet az ember megjelenésére**. Ugyanakkor, habár nagyon gyenge lábakon álló feltételezés összekapcsolni ok-okozati láncolatként a 2 millió éves, másfél millió éves, 400 ezer éves, 30 ezer éves csontleleteket, mindaddig, amíg nem tagadja, hogy mindez a fejlődés a Teremtő Isten erejéből megy végbe, nem áll ellentétben a Szentírásban kinyilatkoztatott igazsággal, mely nem kíván helyszíni tudósítás lenni, s nyilatkozni az ember teremtésének hogyanjáról. A Szentírás és a kereszténység nem kívánja ugyanakkor sem alátámasztani, sem cáfolni az így felfogott evolúciós tant, mert nem akarja átlépni illetékességi határát.

„XII. Piusz pápa 1950-es *Humani Generis* enciklikája szerint – egy mérsékelt evolúciós tan a teológiai kutatás legitim tárgya, »amennyiben az emberi test eredetét a már létező anyagból kutatja« ragaszkodva azonban a lélek közvetlen Isten általi teremtéséhez.” (Vö. Puskás 53.) Mindazonáltal felhívja a figyelmet arra, hogy az evolúciós tan csak hipotézis, nem bizonyosság, vagyis nem tudományosan igazolható tény.

Az Egyház tévedhetetlen hittételként vallja, hogy minden egyes ember lelkét az Isten közvetlenül teremti. A Szentírás szerint „nem a szülők azok, akik a gyermekeknek életet és szellemet adnak, hanem a világ Teremtője formál meg minden egyes embert Anyja méhében.” (vö. 2Makk 7,22-23; Jób 10,8-12)

R. Breuer: „Ha az univerzumba tekintünk és felismerjük, a fizikában és a csillagászatban milyen sok véletlennek kellett együtt dolgozni a mi javunkra, akkor úgy tűnik, mintha az univerzum bizonyos értelemben tudta volna, hogy mi jövünk.” (1981) A pusztán véletlen alapján a faj megváltoztatása nulla valószínűséggel rendelkezik. Az új fajok kialakulásához szükséges DNS láncok hosszúságnövekedéséhez és az új gének hozzáadásához a spontán keletkezés elégtelen feltételezés. Az önszerveződés kreativitását a Teremtő biztosítja a teremtmény részére. Hogy az alacsonyabb szerveződési formák saját erejükből magasabbakat hozzanak létre, ez sem empirikusan, sem filozófiailag nem megalapozható. Kevesebb önmagától nem tud többet létrehozni. Milyen végkövetkeztetésre jutottunk tehát kérdésünkkel kapcsolatban? (Vö. uo.)

Ha

1. evolúción mindössze a fent megfogalmazott megfigyelt tényt értjük,
2. evolúciós hipotéziseknek pedig a természettudományos elméleteket, melyeket az előbb vázolt tény megmagyarázására állítanak fel,
3. végül az evolucionizmus, mint ideológia vagy világnézet (immanens vallás – mert mindig valami evlágít, jelen esetben az anyagot teszi meg végső magyarázó elvvé, értékévé), a természettudományos elméleteket ki akarja terjeszteni az egész valóságot megmagyarázó elvvé, sőt a biológiai evolúció törvénye szerint akarja értelmezni az emberi megismerést, kultúrát, vallást, akkor a következőt állíthatjuk:

Az Egyház az evolúciót mint tényt elismeri, mint tudományos elméletet, nem érzi magát kompetensnek nyilatkozni (amíg az nem lépi túl illetékességi határait, s nem tényként tüntet fel természettudományosan nem bizonyítható oksági összefüggéseket, s nem tekinti magát többnek egy elméleti teóriánál), **mint ideológiát elutasítja, mely szerint az emberi megismerés csak fokozatokban több az állatinál, mely a külvilágot regisztrálja, szimulálja, s az élet értelme immanens**. Ezzel szemben már a filozófia is kimutatja az értelem lényegi levezethetetlenségét.

A teremtésnek célja, hogy Isten legyen „minden mindenben.” (vö. 1Kor 15,28) Az egész teremtés Omega pontja Krisztus. Ez a cél ok, egyben benső mozgató oka is a teremtett világnak, amely erejével ezt a folyamatot kezdettől fogva meghatározza.

MELLÉKLET (Böjte Csaba atya levele)

Megmaradunk ? !

Én is olvasom az okos, precíz kimutatásokat, hogy az elmúlt években itt is - ott is mennyivel fogyott a mi drága népünk, és hogy a statisztikák fényében mire számíthatunk. Természetesen én is ki tudom számolni, hogy ha havonta leesik 10 cserép a házamról, akkor mikor fog elfogyni az összes cserép és rám roskadni a ház. Az is logikus, és ki is lehet számolni, hogy ha jön nekem ezer méterről az autó ötvenessel, akkor hány másodperc múlva fog elütni...csak az nem logikus, hogy miért nem ugrok földre, miért nem igazítom meg a cserepeket az otthonomon, miért várjuk némán, passzívan a sorsunk beteljesedését?

Egy statikusan gondolkodó világban élünk, a legtöbb ember abból indul ki, hogy ilyen a világ, ez van, ezt kell elfogadni. Mostanában újból és újból felcsendül bennem egy régi, Kájoni János által gyűjtött csíksomlyói dal refrénje: "ha nincs kenyér, keresünk!" Igen, mi keresztények a mi Urunktól Istenünktől azt halljuk: "Keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek","bármit kértek az én nevemben, azt megkapjátok"... Igen, egy változó, növekvő, kibontakozó világot teremtett az Isten, és mi ennek a folyamatosan születő világnak vagyunk a gyermekei. Nem statikus, fáradt gondolkodás kellene, vezessen bennünket, hanem egy dinamikus, bátor, cselekvő, keresztényi lelkület, a mi Urunk Istenünk szelleme. Isten ránk bízta a teremtő erőt, merem-e azt használni hittel, reménnyel? Szépnek látom Isten adta drága szülőföldemet? Azt, ami érték nekem, azt örömmel megmerem-e osztani gyermekeimmel???

Egy kedves vállalkozó itt Székelyföldön 15 év alatt egy kis csodát teremtett, van neki panziója, sípályája és főleg sok-sok vendége. Egy nap felhívott szomorúan, hogy nagyra nőtt fia összepakolt és elment Amerikába... Leültünk beszélgetni és én megkérdeztem őszintén: "Mit gondolsz, ezt, amit itt 15 év alatt megálmodtál, felépítettél, más országban ezt el tudtad volna érni? Saját szájával mondta ki, hogy nem. Hát akkor miért kell nap mind nap azt mondani, hogy itt Erdélyben nem lehet eredményesen dolgozni meg nem is érdemes, mert úgyis minden hiába, meg stb., stb. Ha a gyerekeid nap mind nap csak azt hallják, hogy nehéz, hogy nem éri meg, akkor miért ne mennének el a mi "rossz" világunkból??? Barátom némán hallgatott, láttam, hogy érti azt, amiről beszélünk. Végül is ő üzte el, a problémák folyamatos felemlegetésével magától, szépen fejlődő vállalkozásától a gyermekét. Így igaz, de gond egy szál sincs - mondtam neki – most te kell vissza is édesgessed a fiadat! Ha felhívod, ha irsz neki, mindig mondd el, hogy mennyi vendég volt, hogy ma hányan lovagoltak és hogy mennyi állatot tudtál értékesíteni a saját tehéncsordádból. Nem kell bölcsekedni, valótlan dolgokkal hencegni, csak az igazat mondd ki, de azt újból és újból örömmel mondd el, mert a te örömödnök, bizakodásodnak teremtő ereje van!!! Használt a gyógymód, a fiatalember, mint szakács hazajött és vezeti apja konyháját.

Igen, folyamatos félrevert harangok mellett nem lehet családot alapítani, munkát vállalni, gyereket szülni. Abba kellene, hagyjuk az állandó pánikolást, nyafogást, siránkozást és merjük kimondani a gyerekeink, fiataljaink előtt, hogy ennyi cipőnk, ruhánk soha nem volt, és őseinknek sem volt az elmúlt ezer év alatt, és azt is mondjuk el, hogy ilyen mennyiségű élelmiszer, információ, luxuscikk soha nem volt még a Kárpát-medencében. Nehéz a magyar ember sorsa? Igen, vagy 10-20 kilóval átlagban valóban nehezebb a kellenél, és ezért kell fogyókúrázzunk. Ennyi kőver ember, megműveletlen föld, leszüretetlen alfalfa, megkapálatlan szőlőtőke soha nem volt itt a Kárpát-medencében!

Miért sírunk? Miért üzzük el gyermekeinket, fiataljainkat falvainkból, városainkból???

A félelem, a szorongás, ha csak irreális, még akkor is mindenképp kifejti a maga pusztító hatását. Hogy mennyire így van, elmondok egy kísérletet: A tudósok vettek száz egeret, ötvenet beraktak egy kísérleti terembe, a másik ötvenet egy ugyanolyan terembe zárták. Arra voltak kíváncsiak, hogy a félelem, a szorongás, a stressz mit fog eredményezni az egereknél? Éppen ezért az egyik megfigyelés alatt álló terembe beraktak egy ketrecbe zárt macskát. Így bezárva a macska nem bántotta az egereket, de a szaga érződött, közben nyávogott, morgott félelmetesen és a kis parányi állatokra ez az irreális félelem is hatással volt. Abban a teremben hol nem volt cica, az élet szépen ment a maga medrében, sok-sok kis egérke született, a párok gondoskodtak a parányi utódokról, vígan fejlődött az egérpopuláció. A másik teremben, hol a cica a ketrecben biztosította a stresszt, a félelmet, hiába, hogy egyetlen egeret sem tudott bántani, az egerek nem hoztak kellő mennyiségű utódot, sőt sokszor a megszületett utódokat is megették és azok a kis egerek, amelyek életben maradtak, sokkal gyengébben fejlődtek, betegesebbek voltak, sőt mindenféle deviancia gyakrabban előfordult náluk, pl. több volt itt a saját neve iránt vonzódó egyed... Igen, a félelem, a szorongás, még az irreális, alaptalan félelem is öl, pusztít, megfojtja az áldozatát!!! Ezt a gonosz lélek is jól tudja, ezért lengi be világunkat ez a hatalmas nyugtalanság, félelem!! A Gonosz mindig, de mindig a Szentírásban pánikol, ócsárolja a jó Isten által szeretettel teremtett világot. Jézus Krisztus mindig, de mindig vigasztal, biztat, bátorít! Azt kéri újból és újból, hogy ne féljünk, hanem bízzunk benne!!!

Végezetül szeretnék elmondani egy jó hírt! Erdélyben, tavaly télen, a hideg miatt egy héttel meghosszabbították a téli vakációt és mi szépen csendben pihentünk a nagy hó alatt. Érdekes a kollégáim családjában toronymagasan a szeptemberi hónapban született a legtöbb kisbaba. Igen, a csend, a nyugalom, a béke meghozta a maga gyümölcsét. Szerintem ebben a mai gazdasági, társadalmi hullámverésben is, ha magunkban, környezetünkben békés nyugalmat tudnánk teremteni, akkor Isten áldása kiáradna ránk és megmaradnánk. Ha hitetlenül a gonosz lélekre figyelünk, akkor a félelem, a szorongás, a legtöbbször felesleges pánik, alaptalan stressz összemorzsolja a szívünket is, de a népünket is.

E néhány gondolattal szeretném megköszönni azt a hatalmas bizalmat, szeretetet, melyet folyamatosan érzek az anyaországi testvéreim részéről, és kérek elnézést, amiért nem tudtam Székelyföldről személyesen elmenni Budapestre.

Adj a jó Isten, hogy áldás legyen ezen a mostani találkozón is!!!

Csaba t.

Csíkszereda, 2012 október 16.

